

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

« _____ » 2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Міжнародна безпека»

Напрямок підготовки 6.030601 «Менеджмент»

Інститут суспільства

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Програма № 15/47
(підпис) _____ (прізвище, ініціали) _____
« _____ » 2016

2015 -2016 навчальний рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“Міжнародна безпека”

2

Робоча програма **Міжнародна безпека** для студентів галузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування», напрямку підготовки 6.030601 «Менеджмент».

Розробники:

□ Слюсаренко Ірина Юріївна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії, Інститут суспільства Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри всесвітньої історії Інституту суспільства.

Протокол від «25 » серпня 2015 року № 1

Завідувач кафедри всесвітньої історії проф. Срібняк І.В.

Дисципліна	Напря́м, спеціально́сть, осві́тньо-кваліфіка́ційний ріве́нь	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідно до ECTS: 2 кредити	Шифр та назва галузі: 0306 Менеджмент і адміністрування	Частина програми (нормативна, вибір закладу, вибір студента): нормативна
Кількість змістовних модулів: 2 модулі.	Напря́м: 6.030601 «Менеджмент»	Рік підготовки: четвертий Семестр: 8.
Загальний обсяг дисципліни: 72 год.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «бакалавр».	Аудиторні заняття: 28 год. З них: Лекції: 16 год. Семінарські заняття: 12 год. Самостійна робота: 40 год.
Кількість тижневих годин: аудиторних - 2 години.	3	Модульний контроль: 4 год. Форма контролю: залік

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 38 / 62%.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна “Міжнародна безпека” є нормативною дисципліною відповідно до навчального плану підготовки бакалаврів за спеціальністю 6.030601 «Менеджмент» у Київському університеті імені Бориса Грінченка.

Об’єктом вивчення навчальної дисципліни “Міжнародна безпека” є взаємозалежність елементів системи безпеки із зосередженням додаткової уваги на економічній складовій безпеки.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Міжнародна безпека» є характерні риси міжнародної безпеки в сучасних міжнародних відносинах.

Метою вивчення дисципліни «Міжнародна безпека» є надання майбутнім фахівцям з менеджменту знань та вмінь аналізу впливу міжнародної безпеки на процеси, що відбуваються у сучасному світі.

Завданнями дисципліни “Міжнародна безпека” є:

- ознайомлення студентів з етимологією та змістом основних понять, категорій та термінів, фактологічним матеріалом;
- формування системних знань щодо сучасної системи безпеки;
- формування розуміння суті міжнародної економічної безпеки на міжнародні відносини;
- набуття студентом власної позиції щодо сутності безпекових процесів у сучасних міжнародних відносинах та їх впливу на функціонування держави-нації, зокрема, і України.

У результаті вивчення дисципліни “Міжнародна безпека” студенти повинні **знати:**

- тлумачення основних термінів, які стосуються міжнародної безпеки;
- концептуальні засад проблем міжнародної безпеки;
- параметри безпеки в сучасних міжнародних відносинах;
- роль міжнародних та не міжнародних конфліктів для середовища безпеки;
- основні складові міжнародної економічної безпеки;
- значення міжнародної інформаційної безпеки в сучасному світі.

Відповідно до вимог освітньо-професійної програми студенти повинні **вміти:**

обґрунтовувати свою світоглядну та громадянську позицію при аналізі сучасної ситуації у міжнародних відносинах з урахуванням знань, отриманих при вивченні курсу “Міжнародна безпека”;

- приймати практичні рішення, щодо оптимального застосування набутих теоретичних знань при виконанні своїх професійних обов’язків;
- системно мислити та аналізувати основні складові міжнародної безпеки, зосередившись на економічній складовій;
- збагачувати власний світогляд шляхом самоосвіти, творчо працювати над поглибленням і вдосконаленням своїх знань;
- аналізувати процеси, що відбуваються у міжнародних відносинах та світовій політиці;
- усвідомлювати вплив глобальної безпекової ситуації на нашу державу.

3.ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовний модуль №1. Теорія та практика міжнародної безпеки

Тема 1.Вступ до курсу. Концептуальні засади проблем міжнародної безпеки

Вступ до курсу. Характеристика літератури.

Зміст поняття «безпека». Міжнародна безпека та система міжнародної безпеки. Базові концепції міжнародної безпеки: концепції рівноваги та балансу сил, концепція глобальної безпеки, концепція кооперативної безпеки, концепція колективної безпеки.

Тема 2. Параметри міжнародної безпеки в сучасних міжнародних відносинах

Глобальне середовище безпеки. Механізм ООН із забезпечення безпеки. Проблема адаптації існуючих структур до сучасних безпекових загроз. Роль провідних міжнародних держав у формуванні безпеки. Сучасні загрози та виклики системі міжнародної безпеки.

Міжнародний тероризм.

Зброя масового знищення та процес її обмеження та заборони. Країни «Ядерного клубу». Ядерна зброя та загрози безпеці. Договір про заборону випробувань ядерної зброї в трьох середовищах 1963 р.. Договір про нерозповсюдження ядерної зброї 1968 р. Договір про всеосяжну заборону ядерної зброї. Зони вільні від ядерної зброї.

Звичайна зброя та безпека.

Тема 3. Міжнародні та неміжнародні конфлікти як загроза міжнародній безпеці

Конфлікт, криза, війна. Особливості міжнародного політичного конфлікту. Міжнародний політичний конфлікт: шляхи подолання та наслідки. Конфлікт не міжнародного характеру. Передумови, класифікація, форми прояву та методи вирішення етнонаціональних конфліктів. «Економічні війни»⁵Гібридні війни.

Тема 4. Проблеми регіональної безпеки

Проблеми європейської безпеки. Роль НАТО в забезпеченні європейської безпеки. ОБСЄ як одна з моделей європейської безпеки. Сутність моделі європейської безпеки, що створює ЄС.

Проблеми безпеки на Близькому та Середньому Сході. Проблеми безпеки в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Проблеми безпеки на євразійському пострадянському просторі.

Змістовний модуль №2. Міжнародна економічна безпека

Тема 5. Економічна безпека

Суть і характеристика класифікації загроз економічній безпеці суб'єктів господарювання. Сучасний інструментарій забезпечення економічної безпеки країн. Роль економічної безпеки в системі національної безпеки. Національний економічний інтерес в глобальному вимірі. Реалізація національних інтересів країн у зовнішньоекономічній сфері.

Сутність поняття «національна економічна безпека». Особливості взаємозв'язку, взаємодії рівнів національної економічної безпеки. Критерії та індикатори національної економічної безпеки. Місце людського капіталу у формуванні національної економічної безпеки.

Тема 6. Енергетична та екологічна безпека

Тенденції споживання енергії у світі. Забезпечення країн вуглеводнями та асиметрія їх розміщення. Нормативно-правова база забезпечення енергетичної безпеки у світі. Актори світового ринку енергії. Загрози енергетичній безпеці. Основні складові енергетичної безпеки держави.

Екологічна складова міжнародної безпеки. Міжнародні зусилля країн у підтримці клімату та збереженні екосистеми. Концепція стійкого розвитку як універсальний механізм досягнення економіко-екологічної безпеки. Підходи до охорони навколишнього середовища в контексті забезпечення міжнародної екологічної безпеки. Міжнародні актори, що провадять діяльність з охорони навколишнього середовища. Участь України в механізмах Кіотського протоколу.

Тема 7. Фінансова безпека

Фінансова безпека держави в умовах глобалізації. Офшорні зони: сутність, типи. Вплив глобальної фінансової кризи на різні країни та регіони. Діяльність ФАТФ. Фінансова безпека: суть та місце в системі економічної безпеки держави. Складові фінансової безпеки держави та їх загальна характеристика.

Тема 8. Продовольча безпека

Суть проблеми забезпечення продовольчої безпеки. Міжнародно-правове забезпечення продовольчої безпеки. Міжнародні інституції в галузі забезпечення продовольчої безпеки. Асиметричність продовольчої безпеки у сучасному світі. Характеристика структури споживання продуктів харчування у країнах з різним рівнем соціально-економічного розвитку. ГМО та продовольча безпека. Проблема голоду в сучасному світі.

Тема 9. Міжнародна інформаційна безпека

Міжнародна інформаційна безпека. Діяльність ООН у сфері забезпечення міжнародної інформаційної безпеки. Окінавська Хартія міжнародного інформаційного суспільства. Інформаційні війни. Кібертероризм.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Назва теми лекції	Лекції	Сем. зан.	С Р	І Р	М К	С К
Змістовий модуль 1. Теорія та практика міжнародної безпеки							
1.	Вступ до курсу. Концептуальні засади проблем міжнародної безпеки	2		5			
2.	Параметри міжнародної безпеки в	2	2	5			

	сучасних міжнародних відносинах						
3.	Міжнародні та неміжнародні конфлікти як загроза міжнародній безпеці	2	2	5			
4.	Проблеми регіональної безпеки	2	2	5			
Всього за I - й модуль - 36 год.		8	6	20		2	
Змістовний модуль №2. Міжнародна економічна безпека							
5.	Економічна безпека	2	2	4			
6.	Енергетична та екологічна безпека	2		4			
7.	Фінансова безпека		2	4			
8.	Продовольча безпека	2	2	4			
9.	Міжнародна інформаційна безпека	2		4			
Всього за II - й модуль - 36 год.		8	6	20		2	
Всього за семестр - 72 год.		16	12	40		4	

5.ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1. Теорія та практика міжнародної безпеки

Семінар №1. Параметри міжнародної безпеки в сучасних міжнародних відносинах

1. Механізм ООН із забезпечення безпеки.
2. Міжнародний тероризм: сутність, види, джерела фінансування.
3. Зброя масового знищення та процес її обмеження та заборони:
  - Обмеження ядерної зброї;
  - Заборона хімічної зброї;
  - Заборона біологічної та бактеріологічної зброї.
4. Звичайна зброя та безпека.

Семінар №2. Міжнародні та не міжнародні конфлікти як загроза міжнародній безпеці(на прикладах, обраних студентами).

1. Міжнародний політичний конфлікт: шляхи подолання та наслідки.
2. Передумови, класифікація, форми прояву та методи вирішення етнонаціональних конфліктів.
3. «Економічні війни».

Семінар№3. Проблеми регіональної безпеки

1. Роль НАТО в забезпеченні європейської безпеки.
2. ОБСЄ як одна з моделей європейської безпеки.
3. Проблеми безпеки на Близькому та Середньому Сході.

4. Проблеми безпеки в Азійсько-Тихоокеанському регіоні.

Змістовний модуль №2. Міжнародна економічна безпека Семінар №4 Економічна безпека

- 1 Суть і характеристика класифікації загроз економічній безпеці суб'єктів господарювання.
- 2 Роль економічної безпеки в системі національної безпеки.
- 3 Особливості взаємозв'язку, взаємодії рівнів національної економічної безпеки.
- 4 Реалізація національних інтересів країн у зовнішньоекономічній сфері.

Семінар №5 Фінансова безпека

- 1 Фінансова безпека держави в умовах глобалізації.
- 2 Офшорні зони: сутність, типи.
- 3 Вплив глобальної фінансової кризи на різні країни та регіони.
- 4 Діяльність ФАТФ.
- 5 Фінансова безпека: суть та місце в системі економічної безпеки держави

Семінар №6 Продовольча безпека

- 1 Характеристика структури споживання продуктів харчування у країнах з різним рівнем соціально-економічного розвитку.
- 2 ГМО та продовольча безпека.
- 3 Проблема голоду в сучасному світі.

6.Завдання для самостійної роботи.

Змістовий модуль 1.		Кількість годин	Бали
1	Підготувати глосарій основних понять курсу (25 визначень)	5	5
2	Написати інформаційну довідку на тему «Роль провідних держав у формуванні безпеки»	5	5
3	Проаналізувати економічні наслідки Першої та Другої світових воєн у вигляді таблиці	5	5
4	У вигляді презентації висвітлити: «Проблеми безпеки на євразійському пострадянському просторі».	5	5
РАЗОМ		20	20
Змістовий модуль 2.			
1.	Критерії та індикатори національної економічної безпеки.	4	5
2.	Проаналізувати участь України в механізмах	4	5

Київського протоколу. Данні подати у вигляді інформаційної довідки.		
3. Складові фінансової безпеки держави та їх загальна характеристика.	4	5
4. Асиметричність продовольчої безпеки у сучасному світі.	4	5
5. Кібертероризм.	4	5
РАЗОМ	40	25

**7. Навчально-методична карта дисципліни
«Міжнародна безпека»**

Разом: 72 год. З них: лекції - 16 год., семінарські заняття - 12 год., самостійна робота - 40 год., модульний контроль - 4 години.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	
Модулі (назви, бали)	Модуль I					Модуль II				
Лекції (теми, бали)	1,2 (1+1 бал) ⁹	3,4 (1+1 бал)	5 (1 бал)	6 (1 бал)		7 (1 бал)	8(1 бал)			8
Семінарські заняття (теми, бали)			1/10+ 1	2/10 +1	3/10 +1	4/10 +1	5/10+ 1	6/10+ 1		66
Самостійна робота (вид, бали)		5	5	5	5	5	5	10		45
Поточний контроль (вид, бали)					Мо дул ьна к/ро				Мод уль на	50

					б.25				к/ро б.25	
Підсумкови й контроль (вид, бали)										
										169

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint-презентація), пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

9. Система поточного і підсумкового контролю знань

Оцінювання знань студентів з урахуванням вимог Болонської декларації здійснюється за **100-бальною** шкалою. Завдання поточного контролю (усні відповіді, наукові доповіді, реферати, доповнення, участь у дискусіях, підготовка до семінарських занять, виконані завдання для самостійної та індивідуальної роботи, поточного модульного контролю) оцінюються в діапазоні від **0** до **60** балів. Завдання, що виносяться на підсумковий контроль - від 0 до 40 балів.

Виконання всіх видів робіт є обов'язковим для студента. Студент не допускається до іспиту, якщо за результатами поточного контролю набирає менше **34** балів.

9.1. Критерії оцінювання знань студентів.

“Відмінно”

Наявність у студента ґрунтовних теоретичних знань з основ міжнародних інформаційних відносин, вміння аналітично мислити, аналізувати, інтегрувати та узагальнювати набуті знання, викладати їх чітко, логічно, послідовно з дотриманням норм літературної мови.

“Добре”

Наявність у студента достатньо повних знань з основ міжнародних інформаційних відносин, вміння систематизувати та узагальнювати набуті знання, робити чіткі висновки з дотриманням норм літературної мови.

”Задовільно”

Наявність у студента неповних теоретичних знань з основ міжнародних інформаційних відносин, недостатнє вміння узагальнювати, систематизувати та структурувати набуті знання з дотриманням норм літературної мови.

“Незадовільно”

Неспроможність сформулювати навіть поверхову відповідь на питання, які стосуються процесів інтеграції та глобалізації у світовій політиці.

10. Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ зп	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Всього
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	
1	Відвідування лекцій	1	4	4	4	4	8
2	Відвідування семінарських занять	1	3	3	3	3	6
3	Виконання завдання для самостійної роботи (домашнього завдання)	5	4	20	5	25	50
4	Робота на практич. (семінарськ.) занятті (в т.ч. доповідь, виступ, повідомл., дискусія)	10	3	30	3	30	60
5	Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ)	30	-	-	-	-	-
6	Опрацювання фахових видань (в т.ч. першоджерел)	10	-	-	-	-	-

7	Написання реферату	15	-	-	-	-	-
8	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	50
Макс. кількість балів за видами діяльності студента				82		87	169
<i>Разом:</i> 174		Коефіцієнт: 169:100 = 1,69					

11. Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейську систему оцінювання ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно - (відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними помилками
B	82-89	Дуже добре - достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 12	Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) З незначною кількістю помилок
D	66-74	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-65	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35–59	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань з можливістю перескладання за умови належного самостійного доопрацювання

F	1-34	Незадовільно з обов'язковим вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає поворного вивчення дисципліни
----------	-------------	--

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Викладання навчальної дисципліни забезпечується сучасними технічними засобами навчання, які побудовані на новітніх інформаційно-комунікаційних технологіях (мультимедійний комп'ютер, мультимедійний проектор, інтерактивний комплекс SMART Board, авторські засоби мультимедіа).

На заняттях і під час самостійної роботи студентів використовуються методичні рекомендації щодо вивчення дисципліни, а саме:

- Робоча навчальна програма.
- Збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.
- Перелік питань до засобів підсумкового контролю.
- Презентації до лекцій.

13. Література:

Обов'язкова:

1. Белорус О. Г. Глобальные трансформации и стратегии развития / О. Г. Белорус, Д. Г. Лукьяненко и др. – К.: Юрияне, 2000. – 424 с.
2. Близький Схід: міжнародна безпека, регіональні відносини та перспективи для України [Текст] : монографія / [Власюк О. С. та ін. ; відп. ред. Б. О. Парахонський] ; Рада нац. безпеки і оборони України, Нац. ін-т проблем міжнар. безпеки. - Київ : Фоліант, 2008. - 589 с.
3. Бодрук О.С. Структура воєнної безпеки: національний та міжнародний аспекти: монографія. – К.: НІПМБ, 2001. – 300с.
4. Бруз В.С. ООН і врегулювання міжнародних конфліктів: Навчальний посібник. - К.: Либідь, 1995. - 111 с.
5. Грубов В. Європейська колективна безпека в умовах глобалізації: ліберальна парадигма: монографія. – К.: 2007. – 554 с.
6. Донбас і Крим: ціна повернення : монографія / за заг. ред. В. П. Горбуліна, О. С. Власюка, Е. М. Лібанової, О. М. Ляшенко. – К. : НІСД, 2015. – 474 с.
7. Економічна безпека: навч. посіб. / О. Є. Користін, О. І. Барановський, Л. В. Герасименко та ін.; за ред. О. М. Джужі. — К.: Алерта; КНТ ; Центр учбової літератури, 2010. — 368 с.
8. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення / В. Т. Шлемко, І. Ф. Бінько : Монографія. — К. : НІСД, 1997. — 144 с.
9. Кулагин В. М. Международная безопасность [учеб. пособие для студ. вузов] / Владимир Михайлович Кулагин. — М.: Аспект пресс, 2006. — 319 с.
10. Ліпкан В.А. Безпекознавство: Навч. посіб. / Ліпкан В.А. — К.: Вид-во Європ. ун-та, 2003. — 208 с.

11. Ліпкан В.А. Національна і міжнародна безпека у визначеннях та поняттях [Текст] / В. А. Ліпкан, О. С. Ліпкан. - Вид. 2-ге, доп. і переробл. - К. : Текст, 2008. - 400 с.
12. Мала енциклопедія міжнародної безпеки / Київ. ун-т права НАН України ; за заг. ред.: Ю. Л. Бошицького, О. В. Потехіна ; [авт.-упоряд.: Потехін О. В., Тодоров І. Я.]. - Київ : Вид-во Європейського ун-ту, 2012. - 367 с.
13. Міжнародна інформаційна безпека: сучасні виклики та загрози [Текст] / Є. А. Макаренко [та ін.]. - К. : Центр вільної преси, 2006. - 916 с.
14. Міжнародне безпекове середовище: виклики і загрози національній безпеці України / Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська, О. О. Резнікова ; за ред. К. А. Кононенка. - К. : НІСД, 2013. - 56 с.
15. Кравчук Н.Я., Колісник О.Я., Мелих О.Ю. Фінансова безпека: Навчально-методичний посібник. - Тернопіль: Вектор, 2010. - 277 с.
16. Ржевська В.С. Право держави на самооборону і міжнародна безпека / В. С. Ржевська; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Інститут міжнародних відносин. - К. : Видавничий дім "Промінь", 2005. - 254 с.
17. Харабан І.А. Система європейської безпеки і напрями воєнно-політичної інтеграції України до її структур: Монографія. - К.: Варта, 2005. - 544 с.
18. Яхно Т. П., Куревіна І. О. Конфліктологія та теорія переговорів. Навч. посіб. - К.: Центр учбової літератури, 2012.

Додаткова:

1. Васецова Е. ООН и борьба с международным терроризмом // Международная жизнь. - 2011. - №11. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://interaffairs.ru/arpg.php?pg=563>
2. Вітман К.М. Інтеграційні процеси на пострадянському просторі як продовження дезінтеграції СРСР / К. Вітман // Держава і право. — 2010. — № 48. — С. 601-606.
3. Громько А.А. Безопасность через сотрудничество: истинный смысл // Международная жизнь. - 2011. - №7. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://interaffairs.ru/arpg.php?pg=491>
4. Косолапов Н. Безопасность международная, национальная, глобальная: взаимодополняемость или противоречивость? / Н. Косолапов // Международная экономика и международные отношения. - 2006. - №9. - С. 3-13.
5. Ногаев И.В. Категория «национальный интерес» и «национальная безопасность» / И.В. Ногаев // США – Канада. - 2007. - №8. - С. 53-64.
6. Оганесян А. Концепции и войны будущего // Международная жизнь. - 2011. - №6. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://interaffairs.ru/arpg.php?pg=479>

13. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Евразийское экономическое сообщество - <http://evrazes.com/>
2. Интернет-портал СНГ - <http://www.e-cis.info/>
3. Организация Договора о коллективной безопасности - <http://www.odkb->

csto.org/

4. OOH – <http://www.un.org/ru/>
5. HATO - www.nato.int/
6. FATF - <http://www.fatf-gafi.org/>